

Postanowienie z dnia 14 lipca 1998 r.

I PZ 21/98

Jeżeli sąd drugiej instancji nie uwzględnił zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji o odmowie przywrócenia terminu do złożenia zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania, to na takie postanowienie sądu drugiej instancji, jako kończące postępowanie w sprawie, przysługuje kasacja (art. 392 KPC).

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski, Sędziowie SN: Walerian Sanetra, Jadwiga Skibińska-Adamowicz (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 lipca 1998 r. sprawy z powództwa Janusza W. przeciwko Politechnice [...] w K. o zapłatę i sprostowanie świadectwa pracy, na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 6 marca 1998 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

u c h y l i ć zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 23 października 1996 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty umorzył postępowanie w sprawie z powództwa Janusza W. przeciwko Politechnice [...] w K. o zapłatę i sprostowanie świadectwa pracy wobec zawarcia przez strony ugody.

W dniu 3 września 1997 r. powód złożył wniosek o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na powyższe postanowienie uzasadniając tym, że zawierając ugodę, mocą której łączący go z pozwaną Politechniką stosunek pracy został rozwiązany w drodze porozumienia stron z przyczyn leżących po stronie pracodawcy,

liczył na przyznanie emerytury. Tymczasem Zakład Ubezpieczeń Społecznych, mimo że najpierw przyznał mu emeryturę, cofnął następnie swoją decyzję, gdyż uznał, że w rzeczywistości stosunek pracy nie został rozwiązany w trybie przewidzianym w art. 1 ust. 1 i 2 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Tak więc przed wydaniem ostatecznej decyzji przez organ rentowy, co nastąpiło dnia 22 sierpnia 1997 r., nie było podstaw do zaskarżenia postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 23 października 1996 r., gdyż cel ugody, jakim było rozwiązanie umowy w trybie wymienionej ustawy i uzyskanie emerytury, był osiągnięty. Wniósł również o „poprawienie treści ugody” przez zamianę art. 11 na art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r.

Postanowieniem z dnia 24 października 1997 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek powoda o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 23 października 1996 r., uznając, że nie usprawiedliwia uchybienia terminu „niezrealizowanie celów, które powód miał zamiar osiągnąć w postępowaniu ubezpieczeniowym”. Ponadto Sąd Rejonowy podniósł, że wniosek o przywrócenie terminu wnosi się w terminie tygodniowym od czasu ustania przyczyny jego uchybienia terminu oraz że strona powinna uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające wniosek (art. 169 § 1 i 2 KPC), czego powód nie uczynił.

W zażaleniu na powyższe postanowienie powód wniósł o jego zmianę i przywrócenie mu terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 23 października 1996 r. oraz o „poprawienie ugody” z dnia 23 października 1996 r. w części dotyczącej sposobu rozwiązania stosunku pracy (pkt IV ugody) przez skreślenie zawartych w niej słów: „za porozumieniem stron” i wpisanie słów: „Art. 10 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy”. Powód podkreślił, że zgłaszając wniosek o przywrócenie terminu zachował termin określony w art. 169 KPC, zatem Sąd Rejonowy powinien uwzględnić wniosek i dopiero po przywróceniu terminu ustosunkować się do istoty sprawy, tj. do ugody. Ponadto we wniosku o przywrócenie terminu zostały uprawdopodobnione okoliczności uzasadniające jego wniesienie, gdyż powód wyjaśnił, że dopóki otrzymywał emeryturę, dopóty nie miał potrzeby zaskarżenia postanowienia z dnia 23 października 1996 r. o umorzeniu postępowania oraz kwestionowania ugody. Cofnięcie mu natomiast prawa do emerytury ze względu na przyjęty w ugodzie, za niezgodny z prawdą, sposób rozwiązania stosunku pracy „za porozumieniem stron” i powołanie w niej art.

11 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. wymaga nadania ugodzie treści zgodnej z rzeczywistością, to znaczy stwierdzenia, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło w drodze indywidualnej decyzji Rektora uczelni ze względu na zmianę statutu uczelni i reorganizację oraz bez porozumienia stron. Strona pozwana zawierając ugodę nie podała, że ilość zwalnianych w tym czasie pracowników była mniejsza niż 100, co wymagałoby wpisania do ugody art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Tym samym decyzja ZUS odmawiająca powodowi prawa do wcześniejszej emerytury została oparta na świadectwie pracy zawierającym błędną treść. Wszystkie przytoczone okoliczności uzasadniają - zdaniem powoda - jego zażalenie.

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 1998 r. Sąd Wojewódzki w Krakowie oddalił zażalenie podając, że „w pełni podziela argumentację Sądu pierwszej instancji dotyczącą uznania, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzą okoliczności uzasadniające przywrócenie terminu do wniesienia przez powoda zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego... z 23 października 1996 r. o umorzeniu postępowania”.

Od powyższego postanowienia powód złożył kasację, w której wniósł o uchylenie tego postanowienia i stwierdził, że wniosek o przywrócenie terminu odpowiadał wszystkim wymaganiom określonym w art. 168 § 1 i art. 169 § 2 KPC, wobec czego jego zażalenie na postanowienie odmawiające przywrócenia terminu nie powinno być oddalone. Ponadto powód wyjaśnił, że decyzję cofającą mu prawo do emerytury otrzymał dnia 28 sierpnia 1997 r., natomiast wniosek o przywrócenie terminu wraz z żądaniem „zmiany dotkniętej wadą prawną ugody” złożył dnia 1 września 1997 r. Niezaskarżenie w terminie postanowienia z dnia 23 października 1996 r. o umorzeniu postępowania spowodowane było stanowiskiem organu rentowego, tj. przyznaniem mu emerytury, zaś konieczność zaskarżenia wymienionego wyżej postanowienia powstała dopiero z chwilą cofnięcia mu prawa do emerytury, co bez zwłoki uczynił. Zdaniem powoda oddalenie wniosku o przywrócenie terminu pociąga też dla niego niekorzystne skutki, gdyż powoduje „prawomocność ugody dotkniętej oczywistą wadą prawną”, która polega na przyjęciu w ugodzie, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło na podstawie art. 1 ust 1 i 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r., podczas gdy po stronie pozwanej Politechniki przesłanek tych nie było.

Sąd Wojewódzki w Krakowie postanowieniem z dnia 6 marca 1998 r. odrzucił kasację podając w uzasadnieniu, że zaskarżone postanowienie nie jest orzeczeniem Sądu drugiej instancji kończącym postępowanie w sprawie. Takim orzeczeniem może ewentualnie być postanowienie rozstrzygające w drugiej instancji zażalenie na

postanowienie z dnia 23 października 1996 r. o umorzeniu postępowania w sprawie. Z tego względu Sąd Wojewódzki odrzucił kasację jako niedopuszczalną (art. 393⁵ KPC).

Na powyższe postanowienie powód złożył zażalenie, w którym wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i podniósł, że stanowisko Sądu Wojewódzkiego jest niekonsekwentne. Najpierw bowiem Sąd ten pouczył go o możliwości wniesienia kasacji, a następnie kasację tę odrzucił jako niedopuszczalną. Poza tym Sąd Wojewódzki wbrew racjom logicznym wskazał, że ewentualnemu zaskarżeniu może podlegać rozstrzygnięcie w przedmiocie zażalenia powoda na postanowienie z dnia 23 października 1996 r. o umorzeniu postępowania, chociaż oddalenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia tamuje w ogóle możliwość rozpoznania zażalenia. Tak więc stanowisko Sądu Wojewódzkiego stworzyło „niezrozumiały krąg zamknięty wzajemnie wykluczających się postanowień, pouczeń i racji”, z których wyjściem jest uchylenie postanowienia o odrzuceniu kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 392 KPC kasacja do Sądu Najwyższego przysługuje stronie od wyroku lub postanowienia wydanych przez Sąd drugiej instancji i kończących postępowanie w sprawie. Gdy chodzi o postanowienie, to kończy ono postępowanie w sprawie, jeżeli po jego wydaniu nie toczy się już dalsze postępowanie w sprawie. Mówiąc inaczej, postanowienie wówczas kończy postępowanie w sprawie, gdy zamyka drogę do wydania wyroku. Na takie też postanowienie przysługuje kasacja.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Wojewódzki błędnie uznał, że na jego postanowienie, oddalające zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 23 października 1996 r. o umorzeniu postępowania, nie przysługuje kasacja. Postanowienie o umorzeniu postępowania jest bowiem postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie. Jego uprawomocnienie się powoduje, że dalsze postępowanie w sprawie nie może się już toczyć. Jeżeli zatem Sąd pierwszej instancji wydaje postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do zaskarżenia zażaleniem postanowienia o umorzeniu postępowania, a Sąd drugiej instancji oddala zażalenie na postanowienie odmawiające przywrócenia terminu, to tym samym zamyka drogę do rozpoznania zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania i wskutek

tego staje się orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie. W konsekwencji więc na postanowienie to - zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 392 KPC - przysługuje kasacja.

Jak z przytoczonych uwag wynika, Sąd drugiej instancji sprzecznie z art. 393⁵ w związku z art. 392 KPC odrzucił kasację powoda jako niedopuszczalną. Wobec tego jego zażalenie na postanowienie z dnia 6 marca 1998 r. należało uwzględnić stosownie do art. 386 § 4 w związku z art. 397 i art. 398¹⁸⁻¹⁹ KPC. Z tej przyczyny Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie.

=====